

Beslutningsforslag nr. B 122. Fremsat den 28. marts 1980 af Bertel Haarder (V), Christophersen (V), Bundgaard Nielsen (V), Fogh Rasmussen (V) og Øllgaard (V)

Forslag til folketingsbeslutning

om optagelsesreglerne ved børnehave- og fritidspædagogseminarierne

Folketinget opfordrer undervisningsministeren til at tilbagetrække sin nye bekendtgørelse om optagelsesregler ved børnehave- og fritidspædagogseminarier (nr. 416 af 26. sep-

tember 1979) og i stedet lade den tidligere bekendtgørelse (nr. 102 af 21. februar 1973) gælde indtil videre.

Bemærkninger til forslaget

Budgetdepartementet har nu støttet venstres sønderlemmende kritik af den måde, hvorpå undervisningsministeriet har administreret de mange bemyndigelser til at fastsætte optagelseskriterier, aldersgrænser osv. på de uddannelser, der bygger på folkeskolekundskaber.

I folketinget har – foruden venstre – også f. eks. det radikale venstre og uddannelsesudvalgtets socialdemokratiske formand beklaget den nye bekendtgørelse om optagelsesregler på børnehave- og fritidspædagogseminarierne, som yderligere øger

tendensen til at kræve studentereksamen eller lignende som betingelse for optagelse. Man må derfor antage, at et flertal i folketinget er imod ministerens stramning af reglerne.

Da ministeren tre gange har svaret negativt på venstres spørgsmål om denne sag, ser venstre ingen anden udvej end at forelægge sagen for folketinget.

Der henvises i øvrigt til omstående bilag indeholdende uddrag af vejledningerne om optagelsen samt undervisningsministerens svar i folketinget på et mundtligt spørgsmål herom.

Spørgsmål fra medlem af folketinget Bertel Haarder til undervisningsministeren og dennes svar af 21. november 1979 herpå

Til undervisningsministeren af:

Bertel Haarder (V):

»Vil ministeren ændre sin bekendtgørelse af 26. september 1979, således at unge uden teoretisk uddannelse fortsat kan blive optaget på et børnehave- eller fritidspædagogseminarium?«

Skriftlig begrundelse

Ministeren har med sin bekendtgørelse af 26. september skærpet adgangsbetingelserne til børnehave- og fritidspædagoguddannelserne. Der kræves nu enten studentereksamen eller en erhvervsuddannelse eller to beståede HF-fag plus erhvervs erfaring i to år. Dermed udelukkes den ellers meget omtalte restgruppe, der er gået tidligt ud af skolen, og som hidtil gennem erhvervs erfaring og højskoleophold har kunnet skaffe sig adgang til disse meget efterspurgte arbejdsområder.

Det kan ikke være hensynet til børnene, der har ført til denne forstærkede diskrimination mod en gruppe unge, der i forvejen udelukkes fra flere og flere områder. Det er snarere hensynet til Børne- og Ungdomspædagogernes Landsorganisation (BUPL) og det pågældende uddannelsesråd, der her ser en chance for at hæve den pågældende personalegruppes status, jfr. førskolebetænkningen, 2. del, side 25 og 48.

Det er karakteristisk, at ministeren ikke tillægger praktisk arbejde i en børnehave nogen særlig værdi, skønt det jo ellers kunne være mindst lige så kvalificerende som nogle eksamenspapirer i nogle helt irrelevante fag.

Hvis der overhovedet skal være sammenhæng mellem ministerens redegørelse i foråret om de 16-19-årige og hendes konkrete handlinger, så må dette cirkulære omgående laves om. Samtidig bør ministeren opfylde løftet om at se kritisk på aldersbetingelsen (18 år), der her – som på andre områder – medvirker til at gøre gymnasiet til ventestation.

Ministeren har med sin tilslutning til U 90 gjort restgruppeproblemet til et politisk hovedspørgsmål. Hendes nye bekendtgørelse viser tydeligere end noget andet, hvad det er for kræfter og mekanismer, der skaber restgrupper. Det er nemlig bl. a. organisationerne og følgagtige embedsmænd og ministre.

Bertel Haarder (V):

Der er brugt mange ord på restgruppeproblemet, det centrale uddannelsesråd har brugt flere år og produceret en kæmperapport om det problem. Men hvem er det egentlig, der skaber restgrupper? Ja, det kan man se af den sag, som dette spørgsmål er blevet rejst på. Det er bl. a. ministre, som følger særinteresserne i deres krav om at skabe højere og højere barrierer, højere og højere uddannelseskraft på hver deres område. Det er det, der skaber restgrupperne. Det er mærkeligt, at det centrale uddannelsesråd i sin lange rapport ser fuldstændig væk fra, at det er organisationer, embedsmænd og ministre, der skaber restgrupper, men her er i hvert fald beviset.

Jeg har rejst dette som et spørgsmål af hensynsfuldhed, skønt det havde været mere naturligt at stille et forslag til folketingsbeslutning om at få sagen ændret, for jeg tror, der er et flertal i denne sal imod den beslutning, ministeren har truffet, men nu får ministeren altså lejlighed til kort at sige, at hun vil lave beslutningen om, og så taler vi ikke mere om det.

Undervisningsministeren (Dorte Bønnedsen):

Ved fastsættelse af adgangskrav er der søgt et balancepunkt mellem flere hensyn, hvor det primære er at bevare den brede sociale rekruttering. Herudover kan nævnes de stigende faglige krav til de uddannede ud fra et hensyn til børnenes udvikling og forældrenes tryghed og ønsket om at forebygge skolevanskeligheder. Beskæftigelsessituationen især for kvinder gør det ønskeligt at have

brede og differentierede adgangsveje, og for at undgå blindgyder og ressourcspild er der tilstræbt nogenlunde ensartede adgangsveje for de unge, som søger pædagogiske og sociale uddannelser. Det er tillige praktisk at have fælles kriterier ved vurderingen på uddannelsesstederne under den koordinerede tilmelding.

Det hidtil gældende pointsystem har til en vis grad favoriseret studenter og HFere. Med de nye bestemmelser er der netop skabt en ligestilling mellem studenter og HFere og unge med praktiske uddannelser eller med arbejdserfaring kombineret med 2 HF-fag, hvoraf det ene skal være dansk.

Herudover vil der fortsat være sikret optagelsesmulighed for ansøgere, som ikke opfylder disse krav. Kvotaen for denne gruppe fastsættes efter det forrige års ansøgerfordeling. I 1979 havde ca. 35 pct. studentereksamen eller HF-eksamen, og ca. 10 pct. havde en erhvervsuddannelse. Tallet på ansøgere med 2 års erhvervs erfaring og 2 HF-fag kan ikke opgøres. Men det kan dog umiddelbart antages, at andelen af pladser for ansøgere med andre forudsætninger, herunder altså f. eks. højskoleophold og praktisk pædagogisk erfaring, i 1980 vil udgøre omkring 40 pct. I øvrigt indgår almen erhvervs erfaring, pædagogisk erfaring og højskoleophold som pointgivende aktiviteter ved adgangsreguleringen, og der er yderligere mulighed for gennem justeringspoints at tage særlige hensyn til kvinder, som har brugt nogle år til at passe egne børn, og til personer, der uden uddannelse har vikarieret i daginstitutionerne.

Jeg har absolut ingen planer om yderligere at nedsætte optagelsesalderen, der i 1969 blev sat ned fra 20 til 18 år. Et enigt folketing fastslog dengang, at kravene til de mennesker, til hvem forældrene betror deres børn en stor del af dagens timer, må være både modenhed, livserfaring og en solid faglig baggrund. I øvrigt viser tallene, at mere end halvdelen af ansøgerne er over 22 år, og at sågar 88 pct. er over 20 år, så det er ikke dér, de ganske unge står i kø for at uddanne sig.

For at aflive endnu en myte om organisationsvælde skal jeg oplyse, at BUPLs synspunkter, som deles af et flertal i uddannelsesrådet, ved denne lejlighed ikke er blevet fulgt.

Afslutningsvis vil jeg gerne komme med en beklagelse. Hidtil har det kun været et

enkelt parti i denne sal, som har befundet sig på et niveau, hvor det har været nødvendigt at komme med nedsættende bemærkninger om embedsmænd. Det er med beklagelse, at jeg ser, spørgeren har taget denne praksis op. Hr. Bertel Haarder skal til enhver tid være velkommen til at kalde mig følgagtig, hvis han føler trang til det – jeg kan forsvare mig fra denne talerstol – men jeg må på det alvorligste tage afstand fra, at udtrykket anvendes om embedsmænd, der ikke har mulighed for at tage til genmæle.

Bertel Haarder (V):

Vil ministeren benægte, at den stramning af reglerne, som hun har givet sit samtykke til, er blevet til på foranledning af en blå rapport, førskolebetænkningen, som er udarbejdet af lutter embedsmænd? Og synes ministeren, det er urimeligt, at politikere, når de skal finde ud af, hvem det er, der har fundet på de forkerte ting, der foregår f. eks. i uddannelsessektoren, så angriber præcis de mennesker, som har fundet på det, og som vel står ved det, de har skrevet? Jeg vil gerne spørge, hvad der er galt i det. Det er jo nogle embedsmænd, der er forfattere til denne blå rapport.

Så har jeg et andet spørgsmål. Ministeren henviser til, at det er stigende faglige krav, som er årsag til det her. Ja, det kan man jo altid komme og sige. Kunne det ikke tænkes, at 3 års virkelig erfaring fra arbejde i en børnehave kunne være lige så kvalificerende som et par år ekstra på en uddannelsesinstitution, hvor man måske overhovedet ikke har beskæftiget sig med noget om helst, der har med børn at gøre?

Når ministeren oplyser, at disse adgangs-betingelser er et skridt på vejen til ensartede adgangs krav på alle pædagogiske uddannelser, er det for det første en erkendelse af, at der her er tale om en strømning – det kan jeg også garantere for at der er – men for det andet er det et spørgsmål – og det vil jeg gerne have besvaret: hvornår har folketinget nogen sinde udtalt, at man synes, det var en god idé med denne harmoniseringsdille inden for den pædagogiske sektor, dette, at man absolut skulle have ensartede adgangs krav? Ministeren henviste i sit svar til noget, folketinget har sagt ja til, nemlig nedsættelsen af aldersgrænsen. Men hvornår har fol-

ketinget egentlig sagt, det var en god idé med ensartede krav til de pædagogiske uddannelser? Det må vi vist have undersøgt i undervisningsudvalget om der er nogen baggrund for.

Mit sidste spørgsmål lyder: SV-regeringen blev enig om en tale, som ministeren holdt i april i foråret om de 16-19-åriges uddannelse, hvori blev der sagt noget om, at man ville se kritisk på disse krav om studentereksamen på alle mulige felter; hvor er det ministeren vil se kritisk på disse krav, hvis det ikke bl. a. er på dette felt? Og hvad er ministerens grund til her at gøre det stik modsatte af, hvad hun dengang bebudede?

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg synes fortsat, at når et medlem af folketinget ønsker at kritisere noget, som bærer min underskrift, er det rimeligere at kritisere mig end mine embedsmænd for det.

Hvad angår spørgsmålet om adgangskravene, forholder det sig jo ikke sådan, at der er sket en stramning, således at kun studentereksamen eller HF giver adgang. Som jeg oplyste i mit første svar, er der jo netop afsat en kvota, som formentlig næste år vil blive på omkring 40 pct., til den gruppe, som ikke opfylder de øvrige tre adgangsmuligheder, og det er netop ud fra ønsket om at få en bred tilgang, at folk, der har erhvervet sig viden og erfaring på området ad andre veje end dem, der er skitseret, skal kunne optages på seminarium.

Bilag 2

Uddrag af undervisningsministeriets vejledning af november 1978 om optagelsen i 1979 på børnehave- og fritidspædagogseminarierne

I. Optagelsesbetingelserne

Optagelse ved børnehave- og fritidspædagogseminarierne er betinget af, at ansøgeren

1. er fyldt 18 år ved uddannelsens begyndelse,
2. skønnes at have de fornødne kundskabsmæssige forudsætninger for at følge uddannelsen.

Ad betingelse 1: Uddannelsen, der er 3-årig, starter i slutningen af august eller begyndelsen af september. Betingelsen anses for opfyldt af ansøgere, som er fyldt 18 år senest den 31. august 1979.

Ad betingelse 2: Denne betingelse anses normalt for opfyldt af ansøgere, som har aflagt folkeskolens afgangsprøve, statskontrolleret prøve ved udgangen af 9. klasse., bestået tilsvarende eller højere eksamen. Hvis ansøgeren ikke har mindst folkeskolens afgangsprøve eller statskontrolleret prøve ved udgangen af 9. klasse, opfyldes betingelsen ved:

- a. gennemført kursus på efterskole eller ungdomskostskole af mindst 20 ugers varighed, højskoleophold af tilsammen mindst 16 ugers varighed eller
- b. handels-, teknisk eller anden skole i forbindelse med gennemført faglig uddannelse eller deltagelse i undervisning i aftenskole eller kommunal ungdomsskole, såfremt den pågældende undervisning efter fordelingsudvalgets skøn har givet ansøgeren kundskaber af et niveau svarende til folkeskolens afgangsprøve.

Den under a) og b) nævnte undervisning er ikke pointgivende, når den medgår til opfyldelse af de kundskabsmæssige forudsætninger (se eks. 1).

III. Pointsystemet

Vurderingen af ansøgerne vil ved optagelsen sommeren 1979 blive foretaget efter følgende retningslinjer:

1) Skoleuddannelse:	Points
a) gennemført 7. eller 8. hovedskoleklasse, gennemført 2. eller 3. eksamensmellem, gennemført 2. eller 3. fri mellem – suppleret som anført ovenfor under I (udgangspunkt)	0
b) folkeskolens afgangsprøve, statskontrolleret prøve ved udgangen af 9. klasse, teknisk forberedelseseksamen, mellemskoleeksamen, gennemført 4. fri mellem, gennemført 2. realklasse (udgangspunkt)	0
c) folkeskolens udvidede afgangsprøve, realeksamen, statskontrolleret prøve ved udgangen af 10. klasse, udvidet teknisk forberedelseseksamen, pigeskoleeksamen, præliminæreksamen afbrudt gymnasieuddannelse efter mindst 1 år	2
d) gennemført 2. gymnasieklasse .	4
e) studentereksamen, HF eller tilsvarende uddannelse	6

Points gives kun *enten* under c), d) *eller* e).

Eks.	Points
10. klasse	0
herefter realeksamen	0
herefter HF	6

Inden for de givne rammer foretager fordelingsudvalget en vurdering af afbrudte skoleuddannelser under hensyn til deres varighed, ligesom fordelingsudvalget tager stilling til, hvorledes aflagte prøver i enkelte fag. f. eks. på HF-kursus, skal vurderes.

	Points	
2) højskole, herunder faghøjskole, af tilsammen mindst 16 ugers varighed og/eller efterskole af mindst 20 ugers varighed (kortere ophold: se under 7)	2	b) Af i alt 1 års varighed ..... 2 Der kan kun gives points under enten a) eller b).
3) gennemført erhvervsuddannelse (herunder studium) af længere varighed (mindst 2½ år)	4	6) erhvervs erfaring (heltidsbeskæftigelse), f. eks. huslig plads, industri, forretning, aftjening af civil/militær værnepligt m. v. a) Af i alt 4 måneders varighed 1 b) Af i alt 1 års varighed ..... 2 Der kan kun gives points under enten a) eller b).
4) gennemført erhvervsuddannelse af mindst 8 måneders varighed eller lang erhvervsuddannelse/studium, afbrudt efter mindst 10 måneders varighed. Mindst ½ af hele uddannelsen skal dog være gennemført og de relevante prøver bestået	2	7) fritidsvirksomhed af enhver art efter det fyldte 15. år, herunder deltagelse i undervisning i aftenskole eller ungdomsskole, kortere høj- eller efterskoleophold end henholdsvis 16 uger og 20 uger, deltagelse i pædagogiske kurser, varetagelse af ledelses- og tillidshverv m. v. 1
5) institutionserfaring (mindst 20 timer ugentlig) ved én eller flere sociale eller pædagogiske institutioner. (Institutioner for ældre og handicappede omfattes, mens kontrolleret dagpleje hører under pkt. 6). a) Af i alt 4 måneders varighed 1	1	8) Ud over points for ovennævnte aktiviteter kan fordelingsudvalget beslutte at give points for andre aktiviteter, som f. eks. HF-enkeltfag, 10.-kl. enkeltfag og EFG-basisåret.

Bilag 3

Uddrag af folkeskoledirektoratets folder af 31. oktober 1979 om optagelsen på børnehave- og fritidspædagogseminarierne

Hvordan bliver man optaget til uddannelsen som børnehave- eller fritidspædagog i 1980?

I. Adgangsbetingelser

Fra 1980 er betingelserne for at blive optaget på et børnehave- eller fritidspædagogseminarium følgende:

Ansøgeren skal være fyldt 18 år ved uddannelsens begyndelse samt enten:

- a) have afsluttet 9. klassesettrin i grundskolen eller hertil svarende undervisning og have aflagt prøver under højere forberedelseseksamen med karakteren 6 eller derover i dansk og et andet fag efter eget valg *samt* have opnået mindst 2 års erhvervs erfaring *eller*
- b) have gennemført en lærlingeuddannelse, en EFG-uddannelse eller en anden erhvervsforberedende uddannelse af mindst 2½ års varighed *eller*
- c) have bestået studentereksamen (herunder færøsk studentereksamen), højere forberedelseseksamen (herunder færøsk og grønlandsk højere forberedelseseksamen) eller højere handelseksamen *eller*
- d) have eksamen fra et fremmed land, med hvilket Danmark har truffet aftale om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, som i det pågældende land giver adgang til en tilsvarende uddannelse. (Ansøgeren må eventuelt aflægge prøve i dansk).

II. Dispensation fra adgangsbetingelserne

Direktoratet kan give ansøgere, der er fyldt 18 år ved uddannelsens begyndelse dispensation fra adgangsbetingelserne, hvis ansøgeren skønnes at have de nødvendige forudsætninger for at gennemføre uddannelsen.

Et dispensationsnævn (med repræsentanter for direktoratet, rektorer, lærere og studerende) foretager en konkret vurdering af, om ansøgeren kan få tilladelse til at søge optagelse, selv om han/hun ikke opfylder adgangsbetingelserne.

Mindst 10 pct. af optagelsespladserne (på hvert seminarium) er reserveret til dispensater. I en overgangsperiode (1980 og 1981) vil dispensater dog få tildelt en større del af pladserne, idet der vil blive taget hensyn til ansøgere, der har forberedt sig til optagelse efter de tidligere adgangsbetingelser. Direktoratet kan forlange, at ansøgeren eventuelt skal aflægge en eller flere prøver inden optagelsen.

Ansøgere, der søger dispensation, skal *inden 15. marts* indsende en *foreløbig ansøgning* til direktoratet med redegørelse og dokumentation for deres kvalifikationer. Et særligt skema fås i direktoratet efter 1. februar. Direktoratet vil give svar inden udgangen af maj. Såfremt der gives dispensation, skal ansøgeren snarest derefter og senest *1. juli* søge optagelse på det eller de ønskede seminarier.

III. Pointsystemet

Hvis der er flere ansøgere, end der er pladser, optages de ansøgere, der har flest points.

Pointsystemet gælder kun for ansøgere, der opfylder adgangsbetingelserne efter punkt I

Med hensyn til de mere detaljerede regler for opnåelsen af points anbefales det at læse bekendtgørelsen om optagelse på børnehave- og fritidspædagogseminarierne nr. 416 af 26. september 1979. Kan, såfremt den ikke er vedlagt ansøgningsmaterialet, rekvireres gennem boghandlerne.

1. *Erhvervsarbejde* giver points således for ansøgere, der opfylder adgangsbetingelse a): (9. klasse + 2 HF-fag)

33-38 måneder	1 point
39-47 måneder	2 points
48-53 måneder	3 points

54 måneder og derover ..... 4 points
og for ansøgere, der opfylder adgangsbe-
tingelse b)-d): (Studentereksamen + HF-
eksamen)

9-14 måneder ..... 1 point

15-23 måneder ..... 2 points

24-29 måneder ..... 3 points

30 måneder og derover ..... 4 points

Erhvervsarbejdet skal være lønnet (eventu-
elt naturalløn) og udgøre mindst 30 timer
pr. uge ($\frac{3}{4}$ af fuld tid). Det kan både være
arbejde, der slet ikke har med uddannel-
sen at gøre, og arbejde i pædagogiske og
sociale institutioner. Dokumenterede ar-
bejdsløshedsperioder og ulønnet, studiere-
levant erhvervsarbejde kan medregnes i et
vist omfang. Under erhvervsarbejde med-
regnes også aftjent værnepligt.

Kun erhvervsarbejde, der ligger forud for
den 1. juli i ansøgningsåret, kan medreg-
nes. *Erhvervsarbejde skal godkendes*, inden
ansøgning sendes til et seminarium. An-
søgning om godkendelse skal sendes til
universiteterne i København eller Århus,
Odense eller Ålborg universitetscenter og
skal være institutionen i hænde *senest 1.
juni*. Ansøgningen skal være bilagt origina-
le dokumentation.

Om erhvervsarbejdet gælder i øvrigt nogle

begrænsninger i antallet af arbejdsgivere.
Desuden må erhvervsarbejdet ikke være et
led i et formaliseret uddannelsesforløb, jfr.
desuden § 6 og 7 i bekendtgørelsen. I
tvivlstilfælde vedrørende erhvervsarbejde
kan det anbefales at spørge Tilmeldingsse-
kretariatet, Krystalgade 25-27, 1172 Kø-
benhavn K., telefon (01) 14 13 55 til råds.

2. *Fritidsledervirksomhed* giver points således:

Mindst 3 år ..... 1 point

Mindst 5 år ..... 2 points

Ved fritidsledervirksomhed forstås lønnet
eller ulønnet leder- eller instruktørvirk-
somhed i arbejdet med børn og unge, og
man får kun points, hvis virksomheden
har fundet sted efter det fyldte 15. år, jfr. §
8 i bekendtgørelsen.

3. *Højskoleophold, udlandsophold m. v.*

Mindst 4 måneder (16 uger) .. 1 point
jfr. § 9 i bekendtgørelsen.

4. *Justeringspoints*. I 1980 og 1981 kan rektor
på det pågældende seminarium tildele
højest 2 *points* til ansøgere, der på grund af
de nye regler ikke har kunnet opnå til-
strækkelige points. Justeringspoints gives
således for aktiviteter, som ikke opfylder
de nye krav, men som gav points ved op-
tagelse i tidligere år, men også andre hen-
syn kan indgå i tildelingen af points.

Beslutningsforslag nr. L 123. Fremsat den 28. marts 1980 af Waldorff (VS) og Wilhelm (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om ophævelse af skattefradrag retten for livsforsikringer m.v.

(3.000 kr.s fradraget)

Folketinget opfordrer regeringen til snarest muligt at tage skridt til ophævelse af det gældende fradrag – på indtil 3.000 kr. – for præmier og indskud på livsforsikringer, gruppe- livsforsikringer, syge- og ulykkesforsikringer samt børneopsparings- og selvpensioneringskonti.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget har sammen med en lang række VS-forslag om indgreb mod skattefiduser været behandlet tidligere (10. januar 1979), hvor det blev mødt med uforpligtende velvilje fra et flertal i Folketinget.

Særlig interessant er det, at socialdemokratiet

ved flere lejligheder har ønsket 3.000 kr.s fradraget fjernet. Man har bare ikke gjort noget ved det.

Det kunne der ellers være grund nok til.

Under udvalgsarbejdet fik vi belyst den asociale virkning af fradraget, som det fremgår af denne opstilling (1976-tal):

Skattepligtig husstandsindkomst	3.000 kr.s fradragets gennemsnitlige beløb	Andel af husstande med 3.000 kr.s fradrag
kr.	kr.	pct.
- 20.000.....	801	9
20.000- 60.000.....	921	31
60.000-100.000.....	1.184	65
100.000-140.000.....	1.522	78
over 140.000.....	2.185	86
I alt.....	1.275	44

Fradraget virker altså 3-dobbelt asocialt:

1) Den største indkomst har den største skatterabat på hver krone,

2) de højeste indtægter benytter fradraget 10 gange så hyppigt som den laveste indkomstgruppe og

3) de høje indtægter fratrækker dobbelt så store beløb som de lave.

Det karakteristiske for ordningerne under 3.000 kr.s fradraget er, at hvor de i sin tid var begrundet i forsikringsformål (som en slags sikkerhedsnet i tilfælde af død, invaliditet og lign.), så fungerer de i dag især som middel til skatteunddragelse.

Det illustrerer følgende eksempel:

Familien W har af forskellige grunde oparbejdet en gæld på 100.000 kr. Problemet er nu, at hvis *W* går hen og dør, så kan resten af familien sidde og hakke i det resten af livet.

Derfor beslutter familien sig for en livsforsikring og får besøg af en assurandør. Denne fornemmer hurtigt, at det ikke er stedet for de helt store fiduser. Kapitalpension kan ikke komme på tale, da *W* midlertidigt aflønnes af det offentlige, og der synes også at være visse moralske kvababbelsér. Men der findes også ordninger for menigmand, og

de er slet ikke så tossede. Der findes et halvt hundrede stykker, men man nøjes med at gennemgå et par af dem, der passer bedst til formålet.

»Væddemålsforsikringen« er en billig livsforsikring, men den har den ulempe, at hvis man ikke dør inden udløbsdagen, så er pengene tabt.

Udgiften er jo ikke så meget større ved at tegne en af de dyre forsikringer, siger assurandøren. Præmierne er jo fradragsberettigede op til 3.000 kr. om året. Med *W*s marginalskatteprocent betyder det, at staten betaler de 58 pct.

Måske skulle man derfor tegne en *kapitallivsforsikring* på 100.000 kr. Den udbetales ved død eller senest, når *W* er 60 år. Den årlige præmie i 27 år er 2.900 kr. Og er fradragsberettiget. Og forsikringssummen er skattefri, når den udbetales. Det samme er den bonus, som tilskrives forsikringen.

Bonussen er i øvrigt et kapitel for sig. Den fremkommer ved, at præmien (efter Forsikringsrådets direktiver) skal fastsættes efter, at selskaberne har en rente på 5 pct. – mens den reelle rente er 15–18 pct. De mange overskydende penge kommer selskaberne af med gennem bonustilskrivninger. Der opstilles et regneeksempel.

Det aktuelle rentegrundlag (i 1979) er 13 pct.

Bonus tilskrives hvert 5. år med 33 pct. af det i perioden indbetalte beløb. Dertil kommer bonustilskrivning af det før seneste bonusperiode indestående. Det forrentes med en stigende procentsats (42 pct., 58 pct., 70 pct., 79 pct. osv). (Her er dog tale om »følsomme« oplysninger, som man må skaffe ad andre kanaler. W må nøjes med et løst overslag).

Det giver følgende resultat:	
W indbetaler fra 1979 til 2006	78.300 kr.
Heraf betaler de andre skatteydere 58 pct.	45.414 kr.
Ws reelle udgifter	32.886 kr.
Forsikringssummen + bonus, som i år 2006 udbetales skattefrit, udgør	564.262 kr.

Her begynder W at undre sig over, hvad forsikringsselskabet så skal leve af. Men det klares med en beregning på baggrund af en gennemsnitlig anbringelse til 17 pct.

Det giver nemlig forsikringsselskabet en indtjening på forsikringen på 1.070.000 kr., som ved rigtig anbringelse er skattefri.

Hvor fordelagtig kapitallivsforsikringen er, fremgår af en sammenligning med nogle alternativer.

Hvis W skulle placere sine midler, så de gav dækning for inflationen (11 pct.), ville dette efter 27 år give en udbetaling på:

a) skattefrihed ved opsparing og udbetaling	430.254 kr.
b) skattefrihed ved opsparing, 45 pct. skat ved udbetaling	236.639 kr.
c) skattefrihed ved udbetaling, normal indkomstbeskatning ved opsparing	180.706 kr.

W forstår nu fuldt ud fordelene ved den skattefrie rentetilskrivning og drømmer fra nu af ikke om at sætte penge i banken.

Der er imidlertid endnu en mulighed, som assurandøren mener at W skal overveje. Ikke mindst

under hensyn til, at W kan blive arbejdsløs, før han aner det, og derfor kunne få problemer med selv de fradragsberettigede indbetalinger.

Det er kapitallivsforsikringen med *løbende udbetaling af bonus*. Den eneste forskel fra den foregående ordning er, at bonus udbetales hvert 5. år i stedet for at blive tilskrevet forsikringen. Men det viser et interessant forløb:

Periode:	Præmie ÷ skatterabat	Bonus	Overskud
79-82	3.654	2.900	÷ 754
82-87	6.090	8.487	2.397
87-92	6.090	18.289	12.199
92-97	6.090	31.223	25.133
97-02	6.090	46.071	39.981
02-06	4.872	60.561	55.689
79-06	32.886	167.531	134.645

Ikke særligt overraskende valgte W at benytte sig af denne sidste forsikringsform. W kunne konstatere, at det, som velestimerede politikere og økonomer omtalte som »en opsparing til samfundets gavn«, i virkeligheden var en skattefidus, som *løbende* sikrede ham et *overskud til privat forbrug på 134.645 kr.* Og for denne samfundsnyttige indsats ville han oven i købet indkassere en præmie på 100.000 kr. efter de 27 år!

W kan samtidig konstatere, at den samlede udbetalte sum (forsikringssum + bonus) på 267.531 kr. har en værdi svarende til en skattepligtig indkomst på 636.978 kr.!

Eller en forrentning af de indbetalte 32.886 kr. på 1.937 pct.!!!!

Hvilket nok indtil videre må siges at være rekord i forrentning – opnået uden at der er løftet en finger.

Med et enkelt forbehold, nemlig at familien har måttet foretage en beskeden forbrugsudsættelse i ca. 4 år – af størrelsesordenen 1.200 kr. om året.

Men allerede efter 6-7 år er der ikke alene balance, men familien har på dette tidspunkt allerede indhentet det tabte og kan herefter se frem til et stadig voksende kontant overskud.

Og hvem har så betalt det hele?

Ja, opgjort på Ws udbytte er fordelingen:

W har betalt.....	32.886 kr.
Skatteyderne har betalt:	
til fradragsretten	45.414 kr.
til bonus	97.168 kr.
til forsikringssum.....	58.000 kr.
<hr/>	
I alt	200.582 kr.
Renteslaverne (parcelhusejerne) har betalt	
(idet godt halvdelene igen betales af skatteyderne).....	34.063 kr.
<hr/>	
I alt.....	267.531 kr.

Opgjort på forsikringselskabets indtægter er fordelingen noget anderledes:

Skatteyderne betaler godt 600.000 kr.

Renteslaverne betaler ca. 400.000 kr.

Alt sammen til fordel for, at W kan forøge sit privatforbrug med 234.645 kr.

Eller med andre ord: Det, som alvorligt kaldes samfundsnyttig opsparing, er ikke andet end et organiseret system, hvor staten hjælper de kloge og de rige med at snyde de mindre kloge og mindre rige.

Det ville simpelt hen samfundsøkonomisk være billigere – og lettere at administrere – hvis staten gav den bedst aflagte halvdel af befolkningen en klækkelig kontant ydelse på betingelse af, at de holdt sig fra enhver form for forsikrings- og pensionsordning.

Der kan naturligvis laves en tilsvarende dokumentation af, hvordan en lang række ordninger virker på samme måde. Både ordninger med begrænset fradragsret (3.000 kr.s fradraget) og andre ordninger.

Også den udstrakte belåning af forsikringsordninger (f. eks. pantebrevslån), som gør dem endnu

mere fordelagtige, bør ind i diskussionen.

Det er oplagt, at en virkelig sanering af alle disse fiduser forudsætter et indgreb som ophæver den eksisterende skattefri rentetilskrivning, dvs. gør forsikringsselskaber, pensionskasser m. v. fuldt skattepligtige. Men heller ikke et hurtigt indgreb mod 3.000 kr.s fradraget ville være at foragte.

Provenuvirkningen

Udvidelsen af beskatningsgrundlaget gennem afskaffelsen af 3.000 kr.s fradraget er i regeringens skatteredegørelse fra maj 1978 anslået til 1.850 mill. kr.

Det er sandsynligvis alt for lavt.

Frdraget udgjorde i 1978 ca. 1.650 mill. kr. og er stærkt voksende – ikke mindst på grund af pengeinstitutternes og forsikringsselskabernes kampagnefremstød (jfr. bilaget).

Et skøn i retning af 2.200 mill. kr. er derfor mere realistisk, eller med andre ord: 3.000 kr.s fradraget betyder i 1980 et provenutab for det offentlige på omkring 1,5 mia kr.

Så der er noget at hente for den socialdemokratiske sparebånd.

Eksempel på den reklame, der foregår omkring ordningerne under 3.000 kr.s fradraget

Med tak for lån til Sjællandske Bank

Her er reglerne – selvpensionering

Hvem kan oprette selvpensionering?

Uanset indtægt og formue kan alle mellem 18 og 50 år oprette en selvpensioneringskonto.

Hvad siger skatten?

De årlige indbetalte beløb kan trækkes fra på selvangivelsen inden for 3.000 kr.s grænsen. Ægtefæller fratrækker indskud på hver sin selvangivelse, dog sammenlagt kun 3.000 kr.

Den opsparede kapital er formueskattefri, og tilskrevne renter er indkomstskattefrie. Hele opsparingen udbetales skattefrit efter opsparingsperioden.

Hvor meget kan indbetales?

De bestemmer selv den årlige indbetaling. Den kan variere fra år til år, men må ikke overstige 3.000 kr. hvert år og i alt 40.000 kr.

Hvornår kan opsparingen udbetales?

Selvpensioneringskontoen kan frigives allerede ved det 60. år, dog tidligst 15 år efter oprettelsen.

Opsparingen frigives i tilfælde af varig uarbejdsdygtighed eller ved kontohaverens død. Udbetalingen er også her skattefri.

Hvordan forrentes opsparingen?

Bankens højeste rente + en særlig overrente.

SJÆLLANDSKE BANK

Store**økonomiske fordele**

SELVPENSIONERING giver Dem

- en lavere skat nu og senere, idet opsparingen er fradragsberettiget inden for det såkaldte 3.000 kr.s fradrag på selvangivelsen
- skattefri udbetaling ved frigivelsen
- højeste rente + overrente.

SELVPENSIONERINGS-KONTOENS fordelagtighed kan illustreres i tal med følgende eksempel:

Alder ..... 30 år
 Rente ..... 12¼ pct. p.a.*)

Indbetaling	kr. 100 pr. måned
Udbetaling	
ved 60. år	kr. 349.000
Egen indbetaling	
i alt	kr. 36.000

Da skattevæsenet på grund af fradraget reelt betaler ca. halvdelen af indbetalingerne, bliver de månedlige nettoindbetalinger i ovenstående eksempel på kun 50 kr. og egen indbetaling i alt på 18.000 kr.

For 18.000 kr. får De altså 349.000 kr.!

*) Renten kan variere.

I eksemplet er anvendt 12¼ pct. p.a.